

අර්ධ නාගරික ප්‍රජාවගේ සවිඥානිකත්වය වර්ධනය කිරීම උදෙසා ඔගස්ටෝ බෝවාල්ගේ රංගවිධික්‍රම භාවිතය

කසුන් තිවංක කහඳුව ආරච්චි

Abstract

වර්තමානයේ අපට ඇති විශාල ගැටලුවක් වන්නේ වෙළඳපල මූලික කරගනිමින් විවිධ ජනප්‍රිය වර්ග ඔස්සේ උදාහරණයක් ලෙස ක්‍රිකට් ක්‍රීඩකයන් , ජනප්‍රිය නිලියන් නිර්මාණය කරනු ලබන විශාල වෙළඳ දැන්වීම් නිසා පීඩනයට ලක්වන පීඩන කොන්දේසිවලට එරෙහිව බලගැන්විය හැකි මෙවලමක් නොමැතිවීමයි. එම නිසා මෙම පර්යේෂණය තුළින් මා යෝජනා කරන්නේ පීඩන කොන්දේසි වලට එරෙහිව බලගැන්විය හැකි මාධ්‍යක් ලෙස ඔගස්ටෝ බෝවාල්ගේ Newspaper Theater සංකල්පය භාවිතා කළ හැකි බවයි. රංග කලාව මූලික වශයෙන් ප්‍රායෝගික ක්‍රියාකාරිත්වය මත රඳා පවතින්නකි. එය ප්‍රජාව සමඟ අභිමුඛ වන කලාවකි. එම නිසා පර්යේෂණයේදී බෝවාල්ගේ රංගවිධික්‍රම භාවිතයෙන් අර්ධ නාගරික ප්‍රජාවගේ පීඩන කොන්දේසි වෙත අභිමුඛ විය හැකි ප්‍රවේශයක් නිර්මාණය කර ගැනීමට උත්සහ කර ඇත. මෙම අධ්‍යයනය මගින් තෝරාගත් ජන කණ්ඩායමක් සහභාගි කරගනිමින් බෝවාල් විසින් හඳුන්වාදුන් පුවත්පත් පදනම් වැඩමුළු (Newspaper Theater) සංකල්පය භාවිතා කරමින් රංග කලාව වඩාත් කාර්ය සාධනමය හා ප්‍රායෝගිකව සමාජ ප්‍රගතීන් සඳහා යොදාගත හැකි ආකාරය විමසා සඳහා වනාන්තමුල්ල ප්‍රජාව සමඟ ප්‍රායෝගිකව සිදු කිරීමෙන් පසු මතු කරගත් සාහිත්‍යමය ලේඛන අධ්‍යයනය කිරීම ඔස්සේ වනාන්තමුල්ල ප්‍රජාවගේ සවිඥානිකත්වය වර්ධනය කළ හැකි බව සනාත කරවීමට මෙම පර්යේෂණය ස්ථාපිත කෙරෙනු ලැබේ.

ප්‍රමුඛ පද

පීඩන කොන්දේසි, සමාජ සවිඥානිකත්වය, ශක්‍යතා වර්ධනය

ලෝකයේ පවතින සමාජ, ආර්ථික, දේශපාලනික හා සංස්කෘතික සාධක මත සම්මත නාට්‍ය කලාවට අභියෝගාත්මක දේශපාලනික අරමුණකින් යුත් නාට්‍ය ආකෘතීන් බිහි වී ඇත. පොදු අපේක්ෂා සපුරාලීම නොහැකි වන විට පොදු ජනයා සම්මතය අභිමුඛය කරමින් විකල්ප ප්‍රවේශ නිර්මාණය කරයි. දෙවන ලෝක යුද්ධයට මුල් වූ ජර්මන් නාසිවාදයේ ක්‍රියාකලාපය සමඟ සංවිධානය වූ නාට්‍ය ව්‍යාපාර මගින් ක්ෂණිකව ජනතාව දැනුවත් කිරීමට නොහැකි විය. එම නිසා වියට්නාම් යුධ සමයේ නාට්‍යකරුවෝ ජනතාව අතරට ගොස් විදී නාට්‍ය මගින් ජනතාව දැනුවත් කළේය. මේ සමඟ ලතින් ඇමරිකාවේ පීඩිතයන් උදෙසා වූ නාට්‍ය කලාවක් ඔගස්ටෝ බෝවාල්ගේ මූලිකත්වයෙන් ආරම්භ විය. බෝවාල්ගේ ක්‍රමවේදයේ ඇති නම්‍යශීලීත්වය හා පහසුවෙන් ප්‍රවේශ වීමට ඇති හැකියාව නිසා බොහෝ නාට්‍යකරුවන් මෙම ක්‍රමය තම නිර්මාණ තුළින් අත්හදා බලන්නට විය. කොන්ස්ටන්ටින් ස්ටැනිස්ලාව්ස්කිගේ රංග විධික්‍රමය හා බර්ටෝ බ්‍රෙෂ්ට්ගේ එපික් රංග චිතිය මෙන්ම පාවුලෝ ෆියර්ස් අධ්‍යාපන ක්‍රමය මගින් ආභාෂය ලත් බෝවාල් විසින් පීරුව, පෘතුගාලය, ප්‍රංශය ආදී රටවල් තුළදී ව්‍යවහාරික රංග සංකල්පය වඩාත් ප්‍රගතිශීලී ආකාරයට සකසා වර්ධනය කරමින් සමාජ, දේශපාලන, ආර්ථික ගැටලු වලට වයස් හේදයකින් තොරව මුහුණ දෙන්නේ කෙසේද යන්න ඔහුගේ වැඩමුළු තුළින් හඳුන්වාදෙන ලදී.

රංග කලාව මූලික වශයෙන් ප්‍රායෝගික ක්‍රියාකාරිත්වය මත රඳා පවතින්නකි. එය ප්‍රජාව සමඟ අභිමුඛ වන කලාවකි. එම නිසා පර්යේෂණයේදී බෝවාල්ගේ රංගවිධික්‍රම භාවිතයෙන් අර්ධ නාගරික ප්‍රජාවගේ පීඩන කොන්දේසි වෙත අභිමුඛ විය හැකි ප්‍රවේශයක් නිර්මාණය කර ගැනීමට උත්සහ කර ඇත. මෙම අධ්‍යයනය මගින් තෝරාගත් ජන කණ්ඩායමක් සහභාගි කරගනිමින් බෝවාල් විසින් හඳුන්වාදුන් පුවත්පත් පදනම් වැඩමුළු (Newspaper Theater) සංකල්පය භාවිතා කරමින් රංග කලාව වඩාත් කාර්ය සාධනමය හා ප්‍රායෝගිකව සමාජ ප්‍රගතීන් සඳහා යොදාගත හැකි ආකාරය විමසා සඳහා වනාන්තමුල්ල ප්‍රජාව සමඟ ප්‍රායෝගිකව සිදු කිරීමෙන් පසු මතු කරගත් සාහිත්‍යමය ලේඛන අධ්‍යයනය කිරීම ඔස්සේ වනාන්තමුල්ල ප්‍රජාවගේ සවිඥානිකත්වය වර්ධනය කළ හැකි බව සනාත කරවීමට මෙම පර්යේෂණය ස්ථාපිත කෙරෙනු ලැබේ.

පීඩනයන්ගේ වේදිකාවේ අරමුණ කුමක් ද? එය ප්‍රේක්ෂකයාට ප්‍රශ්න හා පිළිතුරු ඉදිරිපත් කිරීමක් නොකරයි. එහි අරමුණ ලෙස පෙනී යන්නේ සංවාදයක් ඇති කිරීමට අවශ්‍ය ව්‍යුහයන් සකස් කර ගැනීමයි. "පීඩනයන්ගේ වේදිකාව යනු යතුරක් බව බෝවාල් පවසයි. දොර විවර කරන්නේ යතුර නොව ඒ යතුර රැඳී අත විසින් බව බෝවාල් පවසයි."¹ බෝවාල්ගේ පීඩනයන්ගේ වේදිකාව සමාජය පිළිගන්නා අතර ඉන්ද්‍රියාව, ඇමරිකාව, පලස්තීනය, නෙදර්ලන්තය, ප්‍රංශය, ඉතාලිය, ආජන්ටිනාව වැනි රටවල් එම සංකල්පය ඔස්සේ නාට්‍ය නිර්මාණය කරයි. බෝවාල් තම වැඩමුලු හරහා තමන්ගේ ජීවිතයට ලැබෙන අත්දැකීම් තුළින් ඉගෙන ගෙන ඉගැන්වීම් සිදු කළේය. විවිධාකාරයේ අභියෝග වලට මුහුණ දෙමින් විවිධ ජන සමාජ ඥානය කිරීම උදෙසා බෝවාල් තම පීඩනයන්ගේ වේදිකාව භාවිතා කළේය.

බෝවාල්ගේ මෙම ක්‍රියාකාරකම් දෙස බැලීමේදී ලාංකේය ප්‍රජාව බලාපොරොත්තු වන මූලික පරිවර්තනයන් සිදු කිරීමට මෙම රංගවිධික්‍රම භාවිතය සාර්ථක මෙවලමකි. ලාංකේය ප්‍රජාව මුහුණ දෙන පීඩන කොන්දේසි සඳහා ප්‍රබල මැදිහත් කිරීමක් මෙම රංගවිධික්‍රම මඟින් කළ හැකිය. මාගේ අදහස ප්‍රබලව ඉදිරිපත් කිරීමට මා මෙහිදී බෝවාල්ගේ භාවිතයන් ප්‍රායෝගිකව අත්හදා බැලීමක් සිදු කර තිබේ. ඒ ඇසුරෙන් මා පෙන්වාදීමට උත්සහ කරන්නේ වර්තමානයේ අපට ඇති විශාල ගැටලුවක් වන්නේ වෙළඳපල මූලික කරගනිමින් විවිධ ජනප්‍රිය වර්ග ඔස්සේ උදාහරණයක් ලෙස ක්‍රිකට් ක්‍රීඩකයන් " ජනප්‍රිය නිලියන් නිර්මාණය කරනු ලබන විශාල වෙළඳ දැන්වීම් නිසා පීඩනයට ලක්වන පීඩන කොන්දේසිවලට එරෙහිව බලගැන්විය හැකි මෙවලමක් ලෙස බෝවාල්ගේ විධික්‍රම සෘජුව යොදාගත හැකි බවයි.

"නියම විප්ලවීය නාට්‍ය කණ්ඩායම් කළ යුත්තේ නාට්‍ය නිෂ්පාදන මාර්ග මහජනයා වෙත ගෙන යාමයි. එවිට මහජනයාට ඒවා භාවිතා කළ හැකිය. නාට්‍ය යනු ආයුධයකි. එය භාවිතා කළ යුත්තේ මහජනයායි."²

යන බොවාල්ගේ අදහස මූලික කරගනිමින් අප ජීවත් වන මේ සමාජය තුළ ඇති පීඩන උපකරණ පිළිබඳ සමාජය ඥානය කිරීමටත් ඒවාට සමහර විසඳුම් සෙවිය හැකි ද යන්න 2017 සැප්තැම්බර් 10 වන දින වනාතමුල්ල ප්‍රජාව මූලික කරගෙන වනාතමුල්ල සීවලී පුස්තකාලයේ පර්යේෂණය ආරම්භ කළේය. වැඩමුලුවේ ආරම්භයක් ලෙස සාකච්ඡාවේදී සමාජය පිළිබඳව මූලික සංවාදයක් ගොඩනැගුණ අතර එහිදී වනාතමුල්ල ප්‍රජාවගේ පසුබිම අනාවරණය විය.

මේ අනුව, කොළඹ නගරය තවමත් දුප්පත් නිවාස තත්වයක් සහිත නගරයක් වන බව පැහැදිලිය. නිවාස ව්‍යුහයන්ගෙන් භාගයක් ගිණුම්ගත කිරීම වර්ෂ 2005/2006 නාගරික සංවර්ධන හා නිවාස අමාත්‍යාංශයේ තිරසාර පුරවර වැඩසටහන මගින් සිදු කරන ලද පුළුල් සමීක්ෂණයකට අනුව, නගරයේ අඩු ආදායම්ලාභී ජනාවාස 1506 ක් පමණ හඳුනාගෙන ඇත. කෙසේ වෙතත්, කොළඹ නගරයේ දරිද්‍රතාවය සම්පූර්ණයෙන්ම ආර්ථික ප්‍රපංචයක් නොවේ. ඒ වෙනුවට, අඩු ආදායම්ලාභී ජනගහනයෙන් ජීවත් වන බොහෝ දෙනෙක් ආර්ථිකමය වශයෙන් දුර්වල නැත. නමුත් ඔවුන්ට ප්‍රධානම ගැටලුවක් ලෙස ඔවුන්ගේ සාකච්ඡාවෙන් අනාවරණය වූයේ විශාල වෙළඳ දැන්වීම් නිසා පවුල තුළට ඇතුල් වී ඇති ආර්ථිකමය සහ මානසික ගැටලුවයි.

ඔවුන් මෙහිදී විග්‍රහයක යෙදුනේ මාතෘත්වය වැනි සංකල්ප මූලික කර ගනිමින් ආදරණීය අම්මාවරු දරුවන්ට ලබා දෙන කෘතීම ආහාර හා කිරිපිටි දැන්වීමක් සම්බන්ධවයි. එහිදී දෙමාපියන් දරුවන්ට ඒවා ලබා නොදීම හේතුවෙන් තමන්ට දෙමාපියන් ආදරයක් නොදක්වනවාද යන්න ඇතැම් අවස්ථාවල දරුවන්ගේ සංවාද මඟින් ඉදිරිපත් වී ඇත. මෙලෙස විවිධ ආහාර මූලික කර ගනිමින් මාතෘත්වය මත පදනම්ව විශාල වෙළඳ දැන්වීම් නිතර තම දෘෂ්ටිපතයට හසුවීම තුළින් දරුවා තුළ මව කෙරෙහි යම් වැරදි ආකල්පයක් ගොඩනැගෙන බව ඔවුන් පවසා සිටියේය.

මෙලෙස මාතෘත්වය "පීතෘත්වය" සෞඛ්‍ය හා බුද්ධි වර්ධනය වැනි මානසිකව ග්‍රහනය වන සංකල්ප යොදා ගනිමින් කාලයන් කාලයට වර්ධනය වන විශාල වෙළඳ දැන්වීම් නිසා දෙමාපියන් සහ දරුවන් අතර පවතින සම්බන්ධය යම් බේදීමකට ලක් වේ. මෙම ගැටලුවට කිසි දිනක පිළිතුරක් ඔවුන්ට හමු නොවූ බව ඔවුන් තරයේ ප්‍රකාශ කළ සිටියේය.

මෙම සමාජීය අනාවරණයෙන් පසුව ඔගස්ටෝ බෝවාල්ගේ රංගවිධික්‍රමයක් වන newspaper theater නාට්‍ය ක්‍රමයේ එක් අංගයක් වන පුවත්පත් සිදුවීම් වල වාර්තා නොවෙන සැගවුණු දේවල් ගෙනහැර දක්වමින් ඉදිරිපත් කිරීමේ (complementary reading) ³

¹.Babbage, Frances. 2014. *Augusto Boal*. London: Routledge.
².Boal, Augusto. 1979. *Theatre of the Oppressed*. London: Pluto, 122.
³ Cassady, Marsh. *Acting games*,Meriwether Publishing Ltd,Colorado.

අභ්‍යාසය විවිධ වයස් පරතරයන් සහිත පුද්ගලයන් සමඟ සිදු කිරීමට හැකිවිය. 2017/04/22 දින times පත්තරයේ පළ වූ ලංකාවේ ප්‍රවීණ ක්‍රිකට් ක්‍රීඩකයෙක් වන කුමාර සංගක්කාර සහ ඔහුගේ බිරිඳ කාගිල්ස් ෆ්‍රීඩ්සිට් ආයතනයේ සිල්ලර භාණ්ඩ විකුණන වෙළඳ දැන්වීමක් මූලික කර ගනිමින් සිල්ලර භාණ්ඩ වලට කුමාර සංගක්කාරව පෙනෙන ආකාරය තමන්ට දැනෙන පරිදි රචනා කිරීම සඳහා complementary reading අභ්‍යාසය සිදු කළේය. එහිදී විවිධ ආකාරයේ රචනයන් ඔවුන් මඟින් මතු වූ ආකාරය පහත සාකච්ඡාව ඔස්සේ විග්‍රහ කර ගත හැකි ය.

ඔසිලයේ කුරිරු ආඥාදායක පාලනයක් පැවති සමයක බෝවාල් විසින් newspaper theater නාට්‍ය ක්‍රමය භාවිතා කළේය. ඔහු එළෙස ඇරිනා තියට්ටි මෙම අභ්‍යාසයන් භාවිතා කළේ ලෝකය පිළිබඳ ඥානනයක් ප්‍රජාව සඳහා ලබාදීමටය. ලෝකය පිළිබඳ ඥානනයකින් නොසිටීම අන්ධයෙකු කිසිදිනක ආලෝකයක් නොදකිමක් ලෙස කෙනෙකුට විග්‍රහ කළ හැක.

"මා වැනි කෙනෙකු හුරු වී සිටින්නේ අධික ලෙස මර්ධනකාරී බිහිසුණු ආඥාදායක පාලනයක් සමඟ ගැටීමටයි. නමුත් මෙහි මෙවැන්නක් නැත. පොලිසිය කොහිදැයි ඇතැම් විට මම මගෙන්ම අසා ගත්තෙමි. මම කටයුතු කර තිබුණේ පැහැදිලිවම පෙනෙන්නට තිබුණු භෞතික මර්දනයන්ට එරෙහි වන බැවිනි."⁴

මෙම තත්වය අභ්‍යන්තරික මර්ධනයට සමාන බව බෝවාල් අවබෝධකර ගත්තේය. එය පුද්ගල නිදහස කෙරේ දැඩි ලෙස බලපාන අතර මානසික රෝග හා කායික රෝග ඇති වීම දක්වාම මේවා බලපායි. ලාංකීය ජන සමාජය තුළ ද මිනිසාගේ දෘෂ්ටිවාදයන් ක්‍රියාත්මක කරන එක් මාධ්‍යයක් වන වෙළඳ දැන්වීම් පුවරු පිළිබඳ පුළුල් ඥානනයක් මෙම ක්‍රියාකාරකම තුළින් ලබාගත හැකි වූ ආකාරය මොවුන්ගේ රචනා තුළින් පසක් වේ. වයස අවුරුදු 12ක් වූ මසින් සත්සිරු කෝදාගොඩගේ රචනය අප විමර්ශනයට ගෙන බලමු.

—ක්‍රිකට් ක්‍රීඩකයා හැම වැනල් එකකම සිටිනවා. හැබැයි ක්‍රිකට් ක්‍රීඩාව ගත්තොත් ඒත් ඉන්නවා. සති අන්ත පුවත්පත්වල අන්තිම පිටුවේ සඳහන් බඩු දැන්වීම්වල බලන්න. ඒකේත් උඩම කොටසේ ක්‍රිකට් ක්‍රීඩකයෙක් වන කුමාර් සංගක්කාර හා ඔහුගේ බිරිඳ ඉන්නවා. මොකක්ද එතන තියෙන සම්බන්ධය. බිරිඳගේ සම්බන්ධයක් තියෙනවා. හැබැයි සැමියගෙ නැති දැන් අර dialog add එකේත් ඉන්නවනේ. මං කියන්නේ ඕක අවහාරයක් වගේ කියලා. ඒ නිසානෙ එහෙම හැම වැනල් එකකම ඉන්නේ. මං කියන්නේ ඔය වැඩේටත් රු.10000/- දඩයක් ගහන්න ඕන කියලා. ~⁵

ඔහුගේ පරිකල්පනයන්, මෙම මාධ්‍යකරණයේ සාදාචාරාත්මක නොවන කාරණය අවබෝධ කරගැනීමක් සමඟ නීතියක් සම්පාදනය කිරීමට සමත්වීම සුවිශේෂී කරුණකි. මෙම නිෂ්පාදන වෙළඳපල තුළට ගෙන ඒම සඳහා තිරයේ පිටුපස සිට මහත් වෙහෙසක් දරණ ගොවියා පිළිබඳ අදහසක් ඇති වන්නෙත්, ජනප්‍රිය ශිල්පීන් වෙළඳ භාණ්ඩයක් බව සත්‍ය ලෙසම දෘෂ්ටිපථයට හසුකර ගත හැක්කේ ලිවීම ඔස්සේය. මෙවැනි newspaper theater අභ්‍යාස මඟින් අලෙවිකරණය මූලික කරගත් දේශපානික හා සමාජීය තත්වයන් පිළිබඳ අවබෝධයක් ප්‍රජාව තුළ වර්ධනය වේ.

දෙවනුව අවුරුදු 58ක් වූ ජී. එච්. වන්දාගේ රචනය මෙසේ දක්විය හැක.

—මීට මාස ගණනකට පෙර අනුරාධපුරයේ ඉතාමත් කටුක පොළවක මාව රෝපණය කරන්න, දහඩිය පෙරාගත් අවිච්චි පිච්චුන් ඒ දුප්පත් මිනිසා බාධක හුඟකට මුහුණ දුන්නා. වතුර ලබා ගන්න ඔවුන් විදි දුක් මා කුඩා කල සිට බලා සිටියා. කලට පොහොර දැමීමට ඔහු මහත් වෙහෙසක් ගත්තා. එසේ ඇතිදැඩි වූ මා වෙළඳපොළට ආ විට මගේ ගුණ අගුණ කියන්න ඉදිරිපත්වූන අර මහත්තයා කවුද? මට පුදුමයි මගේ ගැන කරන වර්ණනාව එයා අපේ ගමේ වත් නෙවේ. මා හැදූන හැටි දන්නෙ මා විතරයි. මා හදාගත් දුප්පත් ගොවියා හොඳ වෙලාවට මට වස විස දුන්නේ නැහැ. නමුත් ගොඩක් අය එසේ හදනවා මා බලා සිටියා. ඒ ගොවියාට ලැබුණ මිල ගැන කතා නොකරන එයා මාව ලාබෙට විකුණන්නෙ මට හැතැප්ම ගනන් ගිහින් වතුර ඇදලා නාවපු පෝලිම් වල ගිහින් පොහොර ගෙනත් කන්න දීපු ගොවි මහතා ගැන වචනයක්වත් කියන්නේ නැතුව නේද? ක්‍රිකට් මහත්තයා ගාව තියන දහඩිය ගඳට වඩා ගොවි මහත්තයාගේ අවිච්චි පිච්චුණු දහඩිය ගඳට මම කැමතියි. ~⁶

⁴ Jackson, Adrian, Blaker, Candida. 2001. Hamlet and the Baker's Son: My Life in Theatre and Politics, Augusto Boal, 8.

⁵ රූපාවලිය 1

⁶ රූපාවලිය 2

අකමැත්ත පීඩනයේ එක්තරා ප්‍රකාශනයක් වන අතර එය නැවත ලිවීමද දේශපාලන කර්තව්‍යකි. මෙලෙස වන්දා ඇයගේ අකමැත්ත ප්‍රකාශ කර ඇත්තේ -ක්‍රිකට් මහත්තයා ගාව තියන දහඩිය ගඳට වඩා ගොවි මහත්තයාගේ අවිච්චි පිච්චුණු දහඩිය ගඳට මම කැමතියි~ යන ප්‍රකාශනය ඔස්සේය.

පාට්‍රියෝෆ් ෆ්‍රේයර් තම ඉගැන්වීම් මගින් පෙන්වා දුන්නේ ප්‍රශ්නයකට විසඳුම් සොයා ගැනීමට වඩා ඒ අතර සංවාදයක් ඇති කිරීම වඩා යෝග්‍ය බව ය. තමන් වෙත උදෙසාගිමත් බලයක් ඇති වීම සහ තමන්ගේ හැඟීම් වලට ප්‍රමුඛතාවයක් ලබාදීමට හැකි වීම මෙහි දී සිදුවන විශේෂ කාරණා දෙකක් බව ඔහු පෙන්වා දෙයි.⁷

මේ බව වයස අවුරුදු 56ක් වූ ඩබ්. ඒ. වෙල්මාගේ රචනය නිරීක්ෂණයෙන් පැහැදිලි වේ.

-අද මගේ වටිනාකම රුපියල් පනස් නවයක් නේ. මම ග්‍රෑම් පන්සියක්ම බරයිනේ. මාව කුමාර සංගක්කාර මේ මුදලට තක්සේරු කරන්නේ. එයාට මොකද්ද අනේ තියෙන අයිතිය මාව මේ විදියට මිල කරන්න. මට ආදරේ නැතුව ඇතිනේ. මගේ රස බලල තියෙනවනම් මට මෙහෙම අසාධාරණයක් කරන්නේ නැනේ. ඇයි අනේ එයා keels කොම්පැනියට මෙව්වර ආදරේ. හිතන තරම් මුදල් ලැබෙනවාද? එයා keels කොම්පැනියට ආදරේ නැහැ. එයා ආදරේ එයාට, එයාගෙ දරුපවුලට. එයාට කියලත් ඉතින් හැමදාම ක්‍රිකට් ගහන්න බැහැ නේ. ඒක නිසා දැන් දැන්ම සල්ලි ගොඩ ගහ ගන්නවා ඇති. කමක් නැහැ අනේ මම ඉන්නේ ඉතින් කොහොමටත් ලාභයට හරි ලොකු ගානකට හරි විකිණෙන්න නේ. මම මෙව්වර කාලයක් හිතුවේ අපිසි වෙළඳ භාණ්ඩ කියලා. බලනකොට අපිට වඩා ඒගොල්ලෝ නේ වෙළඳ භාණ්ඩ. රටට ගිය කලක්. මේවා ඉතින් කාට කියන්නද? මගේ යාච්චා සුඛයා, කොච්චර රසද? කොච්චර ලස්සනද. එයා ග්‍රෑම් පන්සියක්ම බරයිනේ. එයාට දෙන්නේ රු.40/-- ක මිලක්. කොච්චර අසාධාරණ ද? ⁸

2017/04/22 මෙහි ඉරිදා Times පත්තරේ මේ විදියට වෙළෙඳ භාණ්ඩවන අපිට අසාධාරණකම් කරන්නේ ඇයි. මට දුක එයාගේ නෝනත් මේ අසාධාරණය පිටපස්සේ ඉන්න එකයි. කමක් නැහැ අපි සංගක්කාරට හැමදාම ආදරේ නිසා මේ ඔක්කොම විදෙරා ගමු.~

කතන්දරය තුලත් කතන්දර කීම තුලත් සිදු වන්නේ සමාජ ගැටලුවේ පවතින ප්‍රතිබිම්බය ගෙන එයට සත්‍යවාදී පිටපත හෙවත් සංවර්ධිත කතන්දරය ගොඩනගා ගන්නා අතර අවසානයේදී සිදුවන්නේ ආදර්ශවත් ප්‍රතිබිම්බය ගොඩනැගීමයි. එනම් කතන්දර කීමේ දේශපාලන වැඩබිමට පීඩිතයාම පිවිසේ. පිවිසෙනවාට අමතරව වෙනස්වීමට පටන් ගනී. දේශන ඔස්සේ අසා සිටිමින් දැනුම් ලබා ගන්නවාට වඩා ක්‍රියාකාරීව කතන්දරයක් ඔස්සේ ලබාගන්නා දැනුම සහ අවධානය ප්‍රගතිශීලී ලෙස වර්ධනය වන ආකාරය ඔවුන්ගේ රචනා ඔස්සේ තහවරු කර ගැනීමට හැක.

මෙම නිරීක්ෂණයෙන් අනතුරුව මිනිසාගේ නිහඬතාවය බිඳ හෙලීමේ විද්‍යාත්මක ක්‍රමයක අවශ්‍යතාවය වර්තමානය වන විට පැන නැගී ඇති බව අපට අවබෝධ වන කාරණයකි. එම විද්‍යාත්මක ක්‍රමවේදය සඳහා සෞන්දර්යාත්මක ප්‍රවේශය බද්ධ වීම අවශ්‍ය බව මෙම ක්‍රියාකාරකම් ඔස්සේ පැහැදිලි විය. මෙලෙස බෝවාල්ගේ විද්‍යාත්මක හා සෞන්දර්ය ප්‍රවේශයක් වූ News Paper Theater සංකල්පය භාවිතය මගින් නීති සම්පාදනය සහ සමාජ සවිඥානිකත්වය ඇති කළ හැකි අතර ලිවීම ඔස්සේ සායනිකව ඔවුන්ගේ මනස පීඩිත උපකරණයන් වලින් පීඩාවට ලක් කිරීම ඇත් කළ හැක.

කතන්දර කීමේදී පරිකල්පනීය අවකාශ මතු වී " පර්යේෂණ සිතුවිලි කුළු ගන්නවා " තීන්දු ගැනීමට බලකරන්නා වූ උපකල්පන බිහිකරයි.⁹

මෙලෙස ඔවුන් News Paper Theater සංකල්පය ඔස්සේ කතන්දර ලිවීමට හුරු කිරීම තුලින් ජනතාව බලගැන්වීම උදෙසා අරුත් සම්පාදනයට නිර්මාණාත්මක අවකාශයක් මතු කර ගත හැක. පීඩනයට ලක් වන්නා තම භාෂා ලෝකය තුලින් කතන්දර ලිවීම ඔස්සේ තම පීඩනය අර්ථ කතනය කර ගැනීමට උත්සහ කරයි. මෙම ක්‍රියාවලිය සම්පූර්ණ වශයෙන් සායනික ක්‍රියාවලියකි. මෙම ක්‍රියාවලිය ඔස්සේ සුවපත් වීමක් හා දැනුවත් වීමක් සිදුවේ.

කතස්සල්ල නොලැබීම යන කාරණා දෙක මූලිකවම මෙම වෙළඳ පුවරු තුලින් මිනිස් මනසේ ඇති විය හැකි පීඩනයන් වේ. මෙමගින් මිනිසුන් රෝගී තත්වයන්ට ද පත් වේ. මෙම පීඩන කොන්දේසි සායනික භාවිතයක් ඔස්සේ හුදු සුවපත් කිරීම ඉක්මවා සාධනය කළ හැකි බවත් දැනුම් පද්ධතියක් ලෙස වර්ධනය කිරීමට හැකිබව බොආල් දැක්වූ ආස්ථානයයි.

⁷ <http://en.wikipedia.org/wiki/AugustuBoal>, last visited 1 January. 2000.

⁸ රූපාවලිය 3

⁹ Ricoure Oneslfas Another, K. Bamey (Chicago : University of Chicago Press 1992) p. 170

මෙම News Paper Theater සංකල්පය භාවිතය ඔස්සේ ඔවුන්ගේ රචනා වලින් මූලික වශයෙන් ජනප්‍රිය සත්‍යයන් එහා ගිය යථාර්තය ක-එ ගැන්වීමක් සහ සවිඥානිකත්වය අවදි කිරීමක් සිදුවන බවත් ඔවුන්ගේ රචනා විමර්ශනයේදී පැහැදිලි වේ.

මෙලෙස වෙළඳ දැන්වීම් පුවරු වලින් කියවෙන්නා වූ නුවණක්කාරයන්ගේ තේරීම කෘතීම කිරීටි බව හා දරුවාගේ අධ්‍යාපනය දියුණු කළ හැකි හැක්කේ කෘතීම ආහාර මඟින් යන අදහස් වලින් පීඩාවට පත් වන ප්‍රජාව News Paper Theater සංකල්පය ඔස්සේ සවිඥානයට පත් කරමින් වෙළඳ පුවරු වල ඇති ව්‍යාජ බාවයට එරෙහිව පීඩිත කොටස් නගා සිටුවීමට හැකි බව මාගේ උපකල්පනය වූයේය. තවද ප්‍රජාවට ඇති වන්නා වූ මානසික පීඩනය "මානසික ආතතිය "කළකිරීම වැනි පීඩනයන් මෙම අභ්‍යාස ඔස්සේ සුවපත් කළ හැක.

ආර්ථිකමය වශයෙන් ඇති වන සුරාකෑම පිළිබඳ අදහස වැඩිමුළුව තුළ සිදු වූ මෙහෙයවීම හා සාමූහික සාකච්ඡා ඔස්සේ ඇතිවන දැනුම් පද්ධතිය තුළින් ලිවීමට පෙළඹවීම මඟින් මෙම රචනා බිහිවන බව මාගේ නිරීක්ෂණයයි. බොවාල්ගේ News Paper Theater සංකල්පය ඔස්සේ සමාජ අරගලය මෙහෙය වීමට මූලපුරන බවද අපට නිගමයකට එළඹිය හැක.

පීඩිතයන්ගේ වේදිකාවේ මූලිකම ලක්ෂණය වන්නේ අනුන් විසින් තමන් හැසිර වීම නොව තමන් විසින් තමන්ගේ ප්‍රකාශනය ඉදිරිපත් කිරීමට අවශ්‍ය ඉඩ අවකාශය සැලසීමයි. පීඩිතයන්ගේ වේදිකාව විසින් මානුෂීය සේවාවන්, විශේෂ අධ්‍යාපනය යන විෂයන් සම්බන්ධව කටයුතු කළද වැඩිමුළුවෙන් පසු පීඩිතයන්ගේ වේදිකාව එළඹෙන්නේ තවත් විකාශන අවධියකටය.

අප තෝරාගත් ප්‍රජාවට බලපාන සැබෑ ප්‍රශ්න පිළිබඳ ගැඹුරින් විමසන්නට අවස්ථාවක් උදාවීමත් එමෙන්ම විශාල වෙළඳ දැන්වීම් පුවරු නිසා පීඩාවට ලක්වන කොටස් වලට සාධාරණය ඉටු කිරීම කෙරෙහි අවධානය යොමු කිරීමටත් අවස්ථාව ලැබුණි. —පීඩිතයන්ගේ වේදිකාවේ දී ප්‍රේක්ෂකයා තඵවෙක් වන අයුරින්ම දැන් පුරවැසියා නීති සම්පාදකයෙක් බවට පත් වී ඇත.”¹⁰ ඔහුගේ බෝවාල් විසින් CTO කණ්ඩායම් සමග ජනතාවගේ ගැටලු වෙනුවෙන් සෘජුවම නීතිමය තත්වයක් යටතේ කටයුතු කිරීමට පෙළඹුණි. නීති සම්පාදන කමිටුවට බෝවාල් හරහා සෘජුවම මේ කරුණු ඉදිරිපත් කිරීමට ද හැකියාව ලැබුණි. බෝවාල්ට ජනතා සේවකයෙක් හා බලය ඇති පුද්ගලයෙක් ලෙස ජනතාව පැත්තෙන් ක්‍රියා කළ හැකි වූයේ ඔහුගේ රංග විධික්‍රම භාවිතය මගිනි. ලාංකීය පීඩිත සමාජයේද බෝවාල්ගේ විධික්‍රම භාවිතය ඔස්සේ අපගේ අරමුණට යාමට හැකිය.

වර්තමානයේ මෙරට ජනතාව අත්විඳිමින් සිටිනා මූලික ගැටලුව වන්නේ ශ්‍රී ලාංකේය ජාතියක් හැටියට සියලු ජාතීන්ට එකට ඒකරාශී වීමට ඇති අවහිරතාවයි. අප ජීවත් වන ආගම මූලික කරගත් සමාජය මෙය විසදීම වෙනුවට විවිධ සංවිධාන නිර්මාණය කර ගනිමින් එක් ජාතියක් වටා බලය විතැන් කිරීමට කටයුතු කරයි. මෙවැනි ක්‍රියා මගින් ජාතිවාදී ගැටලුව වර්ධනය වීමක් මිස එයට විසදුමක් නොමැත. බෝවාල්ගේ රංගවිධික්‍රම භාවිතය මගින් ‘ජාතිය යනු යම් නිශ්චිත භූමි ප්‍රදේශයක් තුළ දේශපාලන වශයෙන් සංවිධානය වූ, පරාමාධිපත්‍යයෙන් යුතු ප්‍රජාවකි.’¹¹ යන්න පැහැදිලි කරමින් මෙවැනි අර්ථ විරහිත සංවිධාන මගින් සිදු කරන විනාසය පැහැදිලි කර ඔවුන්ට එකම ජාතියක් වශයෙන් සමාජ ආර්ථික දේශපාලනික ප්‍රශ්න වලට මුහුණ දීමට පුහුණු කළ හැකිය. රාජ්‍ය මූලික කරගනිමින් ප්‍රාදේශීය මට්ටමින් විවිධ වැඩිමුළු සංවිධානය කිරීම මගින් රාජ්‍යයන් පුද්ගලයා පිළිබඳවත් විමර්ශණශීලී හා උපේක්ෂා සහගතව බැලිය හැක.

එසේම කොළඹට බොහෝ දුරින් ජීවත්වන පුද්ගලයන් එනම් මහියංගණය ,යාපනය ,කිලිනොච්චිය, මන්නාරම්, පුත්තලම ආදී දුෂ්කර ප්‍රදේශවල ග්‍රාමීය වශයෙන් ජීවිතය ගොඩනගා ගෙන සිටින පුද්ගලයන් හට නාගරික වශයෙන් සිදුවන ක්‍රියාකාරකම් පිළිබඳ නිසි අවබෝධයක් නොමැති අතරම ඔවුන් තුළ ඇති සම්පත්වලින් නිසි ප්‍රයෝජනය ලබාගෙන ජීවිතය සාර්ථක කර ගැනීමට වත් සවිඥානිකත්වයක් නොමැති මිනිසුන් සිටිති. ඔවුන් අධ්‍යාපනයේ ඇති වටිනාකම" තාක්ෂණය පිළිබඳව හා සෞඛ්‍ය පුරුදු පිළිබඳ ව නිසි දැනුමක් නොලද පිරිසක් ලෙස බොහෝ විට ග්‍රාමීය වශයෙන් ජීවත් වේ. මෙම කරුණු සනාත කරගැනීම සඳහා අවධානය යොමු කරන එක් කලාපයක් ලෙස ආණමඩුව වැනි ප්‍රදේශ වල යඵතල පහසුකම් වල ඇති අවධිමත්, භාවය හා සනීපාරක්ෂක තුඩා භාවිතයේ අවමතාවය හරහා සෞඛ්‍ය පිළිබඳ අවබෝධයන්, විශ්වවිද්‍යාල ප්‍රවේශය ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් ගත් කළ ග්‍රාමීය අධ්‍යාපනයේ සහ සංවර්ධනයේ ඇති උග්‍රතාව මඟින් පැහැදිලි වේ. මෙවැනි සමාජ කොට්ඨාශ අලලා ඔවුන්ගේ ප්‍රජා සෞඛ්‍ය පිළිබඳව, ප්‍රාදේශීය පාලනය, අධ්‍යාපනය, කළමනාකරණය , දේශපාලනය නැගිටීම ආදී

¹⁰ Milling, Jane. Ley, Graham,(2000), Modern Theories of Proformance from Stanislavski to Boal, Palgrave Publishers. Page 102.
¹¹ උයන්ගොඩ, ජේ., 2011, ඔක්කොම රජවරු ඔක්කොම වැසියෝ ?, සමාජ විද්‍යාඥයන්ගේ සංගමය, කොළඹ 05 ,පිටු. 208

පුළුල් ක්ෂේත්‍රයන් පිළිබඳව සෘජුව හෝ වක්‍රාකාරව නාට්‍ය මඟින් කරුණු ඉදිරිපත් කිරීමෙන් ඔවුන් තුළ පෙළඹවීමක් ඇති කිරීමටත් සිතන්නට යමක් මතු කර දීමටත් හැකි ය.

අප කිසිදු විටෙක නොසිතන ආකාරයේ මිනිසුන් එනම් ජාති හේද වලින් තොර වයස් හේදවලින් තොර ලිංගික හේදවලින් තොරව ඔවුන්ගේ සිත තුළ හටගන්නා අදහස් විවෘත භාවයකින් ඉදිරිපත් කිරීමට තරම් ඔවුන් පසුබට නොවන්නේ නාට්‍ය නැමැති ප්‍රායෝගික භාවිතය ඔස්සේය. මාගේ උපකල්පනය වූ අර්ධ නාගරික ප්‍රජාවගේ ජීවන කොන්දේසි වලට එරෙහිව බලගැන්විය හැකි මෙවලමක් ලෙස ඔහුගේ බෝවල්ගේ News Paper Theater සංකල්පය භාවිතය කළ හැකි බව උක්ත කරුණු ඔස්සේ සනාත විය.

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ නාමාවලිය

උයන්ගොඩ, ජේ., 2011, ඔක්කොම රජවරු ඔක්කොම වැසියෝ ?, සමාජ විද්‍යාඥයන්ගේ සංගමය, කොළඹ 05.

නෙත්මි, තනුමි 2016 පැණි වලලු" සුසිර ප්‍රකාශකයෝ" බොරැල්ල.

මලලසේකර, ජී. පී. 2014 මලලසේකර ඉංග්‍රීසි සිංහල ශබ්දකෝෂය, එම්. ඩී. ගුණසෙන සහ සමාගම, කොළඹ.

5. සේනානායක, මංගල 2015 ශ්‍රී ලාංකීය විකල්ප නාට්‍ය කලාවේ ප්‍රවණතා, සී/ස සරසවි ප්‍රකාශකයෝ, නුගේගොඩ.

Babbage, Frances. 2014. *Augusto Boal*. London: Routledge.

Boal, Augusto. 1979. *Theatre of the Oppressed*. London: Pluto.

Boal, Augusto. 1995. *The Rainbow of Desire: The Boal Method of Theatre and Therapy*. London: Routledge.

Jackson, Adrian, and Blaker, Candida. 2001. *Hamlet and the Baker's Son: My Life in Theatre and Politics*. *Augusto Boal*, 8.

Marsh, Cassidy. N.y. *Acting Games*. Colorado: Meriwether Publishing.

Milling, Jane. Ley, Graham. 2000. *Modern Theories of Performance from Stanislavski to Boal*. New York: Palgrave.

සම්මුඛ සාකච්ඡා

1. 2018.--02.-02 දින මහාචාර්ය මංගල සේනානායක මහතා සමග විශ්වවිද්‍යාල පරිශ්‍රයේ දී සිදුකල සාකච්ඡාවක් ඇසුරිනි.

අන්තර්ජාල වෙබ් අඩවි

1. http://en.wikipedia.org/wiki/theatre_of_Burkina_Faso

2. <http://www.ptoweb.org/boal.html>

3. [@Btng](http://www.Google.com/Augosto Boal)

4. Boal, Augusto(1979,2000,2008)Theater of the oppressed (pdf) 345, Archway Road, London

5. <http://www.Google.com/Brazilion political situation>

රූපමලිඳ

